

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi pol, in velja po pošti za celo leto 4 glđ. 60 kr., za pol leta 2 glđ. 40 kr., za četrletno 1 glđ. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrletno 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVI.

V Ljubljani 5. kimovca 1873.

List 36.

Klic na pomoč!

Slavnemu vredništvu „Danice“ v

Ljubljani.

Dne 12. mesca avgusta vnel se je požar v Bišči-vasi pri Mirnipeči, ter je pogorelo 20 hiš in 34 poslopij z vsem pridelanim žitom, z enim voličem in 15 prešiči.

Škoda po tem požaru se ceni na 32750 gold. — Zavarovani so bili 4 kmetje na 3200 gold.

Revšina pogorelih kmetov je neznano velika, ker so zgubili skoraj vse svoje imetje.

Revšina tih kmetov je še po tem večji, ker je toča 19. julija t. l. tudi grozdje po njih nogradih pobila. —

Slavno vredništvo pokazalo je že večkrat v enakih potrebah dobrodelno serce za revne.

Z zaupanjem obnemem se tedaj na slavno vredništvo ter prosim, naj blagovoli po svojem listu pogorele kmete Bišče vasi priporočiti ter nabirati milodare v denarju ali v živežu in tu sem poslati. *)

C. k. okrajni glavar
v Novem mestu, 26. avgusta 1873.

Ekel m. p.

XX. Križ — mili spominek na grobu.

„Jaz sem vstajenje in življenje; kdor véruje v mé, bo živel, akoravno umerje.“
Jan. 11, 26.

Življenje človekovo hiti ter se vsaki dan pomika proti svojemu koncu. Kar je pozemeljsko, to je tudi minljivo. Cvetka, ki zdaj še tako prijetno diši, v kratkem zvane; zelena trava naglo usahne. Solnce, katero je včeraj tako ljubo še svetilo, skriva danes svoj blesek za černe oblake. Vihar se približa, bliskanje se prikazuje, gromi, tema zakriva zemljo, oblaki spod neba se odpirajo, v potocih lije dež, toča se usuje in — v kratkem pobere vso nado gornikom, vniči vso radost ratarjem, v pustoto spremeni naj lepše polje. Časov zob sgrudi vse; gradovi mogočnih veljakov se razvalijo, celo mesta razrušijo, le sem ter tje kaka skala, kaka groblja še spominja na njih nekdanjo slavo in velikost.

*) Kakor sapianik darov na sadnji strani kaže, dajejo usmiljeni ljudje tudi za Biščane, kateri naj bojo z drugimi vred dobrotnikom prav serčno priporočeni.
Vr.

Kako nečimerno je vse posvetno in kako minljivo pozemsko življenje, o tem lepo poje pesnik:

Ko spred pena pena zgine,
Ura uri se ugane.
Dan za dnevom v noči mine,
Teden mimo tedna plane.

Ako ravno pa terdnjave
Zidane se razvalijo,
In gor pléšastih višave
Strel in mrasa se drobijo:

Mesci, leta ko valovi
V pretečenost se dervijo;
Čas pomigne in rodovi
Ko dim v zraku se zgubijo.

Vendar, človek! list na voji,
Misliš vekomaj živeti,
Biti vedno visokeji
In nikdar ne spersteneti?

In kar rod za rodom dela,
Čas natihoma podira;
Mest posutih versta cela
Ti rešnico to podpira.

Toda al' prek misli te-le
Čas odmerjen ne poteče?
Ali smert ti veke cele
„Idi s mano!“ ne poreče?

Sveti križ ni le zastava vojskujočim, je tudi dragi spominek mirujočim ali pokojnim na grobu. Rešitelj sveta, ki je na križu sklenil svoje življenje, pravi o sebi: „Jaz sem vstajenje in življenje; kdor veruje v mé, ko bi tudi umerl, živ bode, in kterikoli živi in veruje v mé, ne umre na veke.“ Jan. 11, 25. 26. — Kristus sam je umerl, da bi se mi ne bali umreti. Kakor vojvoda, ako sam ne gre v boj, vojakov ne pripravi, da bi pogumni korakali v ogenj nasprot hudemu sovražniku; tako bi tudi mi, ko bi Jezus Kristus kot vojvoda pred nami ne bil šel v smert, trepetali pri samem spominu na grozno smert. Strah bi nas prehajal, kadar bi vidili v grob spuščati človeške trupla, v hladni, črni grob, kamor ne privéti solnce, ne mesec ne zvezde. Sedaj pa nad grobom lesketa se nam sveti križ, zastava našega prihodnjega vstajenja od mertvih, in tolažljivi spominek, da je Jezus Kristus sicer umerl, toda ukljub vsemu sovražnemu nasprotovanju premagal smert ter častit vstal v novo življenje.

Tako je. Jezus Kristus je umerl! Presveto njegovo telo je v grobu našlo pokoj, kterege na svojem zemskem potovanji ni našlo nikjer. Toda — njegovi hudobni sovražniki s tim niso bili zadovoljni. Gredó ter zapró terdo njegov grob, težek kamen privaliijo k njegovim vratom; verh tega zapečatiijo grob in postavijo k njemu oroženo stražo vojaško. No, zdaj so zmagali sovražniki Jezusovi! — Obsodili so bili Sina Božjega k naj aramotniši smerti, potrebili ga izmed živih, da ne bi se spominjalo več njegovo ime. Pa — komaj je smagal pekel, že se tresejo in obupujejo in bojé se za njega mervto telo. Kaj pa počenjajo s toliko stražo? Kaj pa čuvajo s takim strahom? Njega mervto telo? Hladno in brez življenja leži pred njimi, pa jih vendar moti in jim skerbí prizadeva? — Spomnili smo se, pravijo, da je ta zapeljivec, kadar je še živ bil, povedal: „Na tretji dan od mertvih vstanem!“ Dobro, ako je on zapeljivec, tedaj je govorjenje njegovo prazno in lažljivo, čemu

toraj vaša straža? Ne bojte se, mirno bode ležal in gnijl v grobu. — „Ali njegovi učenci bi mogli priti in telo vzeti, in potem govoriti ljudem, da je od mrtvih vstal, in poslednja zmeta bi mogla biti hujši od prve“. — Toraj njegovi učenci, katerih eden ga je izdal, drugi zatajil, vsi popustili, oni bodo imeli sčernost k takemu skriteму djanju? Oni sami bodo hotli ga vzeti in za to odnesenje — se vé — smert preterpeti? Toda — prav je, le imejte stražo nad tim, ktereга ste umorili! Njegova nevidna roka vas je pripeljala k grobu, da ga branite; njegova modrost, ktera je premagala vso hudičovo prekanjenost, je napolnila vas z oprezno čuječnostjo, da bote čuvaji in tako prvi, naj gotovši priče njegovega vstajenja od mrtvih. — Komaj je solnce drugikrat osvetilo njegov grob, že se zemlja potrese, angelj z neba prihaja, kamen se odvaljuje, in na križu umerli Jezus vstaja iz groba v čudoviti moči in slavi.

Križ na grobu nam odslej spričuje, da tudi mi vstanemo kdaj od mrtvih, ker je namreč on, kateri je za nas umerl, slavno vstal. Zato so že prvi kristjani grobove si lepšali z znamenjem svetega križa. Spominki ti imajo navadno Kristusovo podobo na sebi, ali njegovo presveto ime ozaljšano s palmo, pomenljivim znamenjem vesele smage. Še tudi dan danes so križi pomenljivi spominki na grobéh, in so res, naj so že iz drage rude ali iz kamna ali iz lesa, polni poduka in tolažbe za kerščansko serce. Mislamo si na pr. ubogo siroto, brez očeta in brez matere, klečati na grobu pred svetim križem, kar pesnik naš v znani pesmi „Hči na grobu matere“ tako pomenljivo kaže:

Križ! te kušnem, sveti križ!
Znamnje mojega odrešenja,
Znamnje večnega življenja!
Noč duha mi razjasniš.

Na te srota se oprem,
Kašes z groba na svedsihe?
Gor naj duh zgubljenih iše!
Upljivo se gor ozrem.

Žalovala več ne bom,
Le skoz temne groba vrata
Se odpre nam hiša zlata,
Večnega življenja dom.

Uboga sirota v križu najde tolažbo, ker živ je on, ki naj bolj namestuje otroku ljube starše, in sam o sebi pravi: Jaz sem vstajenje in življenje, in kdor veruje v mé, ne umre na veke. On nikdar ne zapusti uboge sirote. — Posebno lepo je viditi, kadar hvaležni verniki obiskujejo grob svojega dušnega pastirja, in mu pod križem Kristusovim vračujejo obilne dobrote, ktere so po njem prejeli v življenju.

Križ na grobu nas slednjič opominja, da dobro obračajmo vse dni svojega življenja. Pred Bogom imajo svojo vrednost le tiste leta, ktere smo preživeli v službi njegovi. Kar sejemo, to bomo želi. Bodimo tedaj modri; še je sedaj čas milosti, prijetni čas delanja, še se lahko dobro bojujemo, da slavno zmagamo ter dobimo venec večnega življenja. Pride pa noč smerti in groba — morebiti prej kot mislimo — noč, v kateri ne bo več delati moč.

Tedaj pride sodnik zvesti
Pravdo delat slednji vesti
Brez podkupa, brez obresti.

Mili Jezus, ker si za-me
Voljno križ zadel na ramo,
Ta dan, prosim, posri na-me!

Lažnjivi liberalizem, laži-liberalizem.

(Dalje.)

Judje, ktere si je bil Bog izmed vsih narodov za svoje ljudstvo izvolil in jim svoje Božje izreke izročil (Rim. 3. 2) t. j. svoje razodenje, svoje prerokbe in ob-

ljube, so imeli zraven natorne tudi pisane postave (1. Moz. 20) in Bog jim je pošiljal od časa do časa preroke, kteri so jih Božjo postavo učili in jim jo razlagali, jih k dobremu spodbudovali, od hudega odvračevali, jim prihodnjega Mesija prerokovali in jih na-nj pripravljali. — Pri vsem tem so pa vendar le Judje vseskozi Božjo postavo v nemar pušali in se z malikovanjem sosednjih narodov oskrunovali. Bog jih je sicer s tem strahoval in kaznoval, da so prišli v terdo sužnost nevernikom in njih hudobnim duhovom, ker „vsi bogovi narodov so hudi duhovi“ (ps. 95, 5). — V dolgi 70letni sužnosti se jim je bilo malikovanje nekako pristudilo in povernivši se v svojo domačijo so spervega kazali, da se bodo sedaj Boga in Božje postave bolj terdno držali in mu zvesto služili, ker so mu pričeli tempelj zidati.

Toda le kmalo so jeli v nemar pušati Boga, službo Božjo in tempelj, — postavo Božjo po svoje — po svojih željah in nagnjenjih razlagati in obračati, se v verskih in djanskih zadevah pripraviti in v stranke — ločine — cepiti, kot v farizeje, — pismarje, — saduceje, eseje... Te raspertije in izvernosti je nasledovala splošna spridenost in krivičnost, kakor sv. Pavel (Rim. 2, 2.) o njih piše: Bili so prepirljivi, nepokorni resnici, vdani pa krivici, t. j. zmoti in pregrehi.

Vidili smo, da vse človeštvo, judovstvo in ajdovstvo, je tičalo v amoti in v grehu, in da se samo nikakor ni moglo iz njih pomagati; zatoraj je bilo treba, da je vsegamogočna Beseda prišla z neba, s kraljevega sedeža“ (Modr. 18, 15), da je meso postala in med nami prebivala... polna milosti in resnice“ (Jan. 1, 14). Resnica in milost sta, kakor smo zgoraj slišali, oprostile smote in greh, jude in ajde, kateri so ji z dobrim in vernim srcem sprejeli.

„Zakaj ko se je prikazala milost Boga, Zveličarja našega, vsem ljudem“ (Tit. 2, 11), luč v razsvetljenje nevernikom in v čast Izraelu“ (Luk. 2, 32.), so se judje in ajdje, kateri so bili ponižnega in ravnega serca, po veri in ljubezni strinili v keršanske srenje, v sloveče cerkve, n. pr. v Jeruzalemu, v Antohiji, v Efezu, v Aleksandriji, v Korintu, v Rimu in skorej po vsem takrat znanem svetu. Zato je že Tertulijan zamogel reči: Včerajšni smo, in že smo napolnili vse vaše mesta, otoke in gradove, tabore, palače, starašinstva, sodnijstva; le vaše tempelje (malikov) smo vam prazne pustili. — Tako hitro je malo zerno zrastle v veliko, visoko, košato drevo, je svoje zveličavne veje, milost in resnico, razprosterlo okrog med narode, in kateri so se v njegovo senco in brambo podali verno, jih je oprostilo zmot in greha, jih olikalo, oblačilo in posvetilo. Kako spodobni, pohlevni, čisti, zvesti, pravični in sveti so prvi kristjani bili, je znana reč.

Sv. Pavel jih imenuje in pozdravlja „svete“, Rim. 1, 7 in 1 Kor. 1. 2. In Tertulijan sporoča, da so neverniki kristjane zarad njih bogoljubnega in bližnjega ljubečega, svetega življenja občudovali, rekši: Glejte, kako se med seboj ljubijo, vse so pripravljeni drug za drugega storiti, clo umreti, kakor da bi bili vsi enega očeta, ene matere: ne jezik, ne narod, ne domovina, ne rojstni kraj, ne običaj jih ne razločuje. Res, dobro diseči cvetličniki nadnatornih, nebeških cvetlic žive vere, terdnega zaupanja, plameče ljubezni do Boga in bližnjega, deviške nedolžnosti in čistosti viteških čednosti, krotkosti, pohlevnosti, zvestobe, pravičnosti, pokoršine, pobožnih véd in umetnij so bile srenje prvih kristjanov, ali keršanske Cerkve, ki so zrastle in se razcvetele v sredi bodečega ternja in kervavih viharjev in neviht.

Mnogotere in hude stiske in preganjanja so zadevale mlado Cerkev. Ko Cerkev binkoštno nedeljo, sv.

Duha prejemči (ap. dj. 20), ravno gre iz obednice (coeculum), jo zapriseženi sovražniki s namerjenim mečem že na pragu čakajo, da bi jo pri prvem izstopu in oglasu koj vamertili. Satan, stara kača, podpiha hudo preganjanje zoper Cerkev (ap. dj. 8, 13.), in poda morivni meč sinagogi, t. j. judovstvu, da naj bi mlado Cerkev z njim usmertili. Sinagoga napade in udari na smertne udarce po Cerkvi. Cerkev se ji nedotaknjena umakne (ap. dj. 11, 19), in Sinagoga sama sebe sadene in se smertno rani, t. j. v vojski s Rimljani se izkerovovi, mesto je razdijano in tempelj je požgán. Sinagoga omedli in morivni meč pade iz rok.

Satan vidi, da s zaroteni judi, ki so mu vojsko sgrabili, zoper mlado Cerkev že nič ne opravi, ter pobere v svoji slobi morivni meč in podá ga mogočnemu ajdovstvu — poganstvu. — Čez vse mogočni in sloveči ajdovski Rim sgrabí ponosno za morivni meč in celih 300 lét namerja, maha in udriha po Gospodovi nevesti. Kri keršanskih mučencev teče v potokih, in Rim se že baha, da ime „Kristijan“ je v lastni kervi za vselej utopljeno. — Toda čudo čez čudo: kri mučencev je seme kristjanov! (Tertulijan.)

Cerkev se pri vsem preganjanji, terpinčenji in morjenji vedno naraša, krepeča, razširja in poveljuje. Mogočni Rim se upeha, in obnemaga; Cerkev se pa na rasvaline ajdovstva zmagovalno usede. — Satan vidi, da s mukami, ognjem in mečem zoper Cerkev nič ne opravi, temuč da ji še le k rastvi, razširstvu in veličastvu pomaga, ter drugo zmisli.

S slavno zmago judovstva in ajdovstva si je Cerkev zadobila mir, dostojno pravico in veljavo in se prasnično oblekla. Satan, „stara kača, ki ves svet zapeljuje“ (razod. 12, 9), se je zavolj zmage, miru, veljave in blagostanja sv. Cerkve pénil zavida, serda in zlobe, ter je premišljeval in prevdarjal, kako bi pripravi Cerkev ob mir, veljavnost in blagostanje. Vidi, da vnanja sila, grozovitost in kruto morjenje nič ne izda, si je izmislil svojo staro zvijačo, namreč: z lažmi, zmotami, obrekami, krivimi nauki besno napasti sv. Cerkev v njenem nedotakljivem bistvu, „med pšenico prisejati ljulike (Mat. 13, 25), to je, med njen božji, čisti in zveličavni nauk natrositi laž, zmoto, zmešnjavo, krivi nauk, — krivoverstvo. In tako je morivni meč, ki se je bil zmagane mu ajdovstvu iz rok izmuznil, podal, da naj s njim Cerkev napada. Posebno sposobna oseba se mu je zdel Arij.

Arij, oče krivovercev, je bil mašnik v Aleksandriji, svit in zgovoren, pa tudi nečimeren in častiljen človek. Leta 319 je v pogovoru s svojim škofom ustil, da Sin Božji ni od vekomaj rojen, ne enake božje nature, ne enacega bitja z Bogom Očetom, ter je tajil Božjo natoro v Kristusu. Škof Aleksander ga je za tako brezbožno govorjenje posvaril; pa Arij ni zato nič maral. Sklican je bil l. 321 zbor vseh egiptovskih škofov v Aleksandrijo, kjer je bil Arij iz družbe sv. Cerkve izpahnjen — izobčen — in njegov uk za krivoverskega spoznan in zaveržen.

Vse to je bilo sv. Silvestru papežu l. 314—335 in drugim daljnim škofom na znanje dano.

Ali Arij zato ni nič maral, timveč je že svoje zmote po Egiptu in po Aziji trosil, je s svojimi prekanjenimi zvijačami celo nekatere škofo prealepil in za svojo stranko pridobil. — Poklican je bil vesoljni zbor, v Nicejo l. 325, kamor se je od vseh strani šlo 318 škofov. Od Arijeve strani jih je bilo prišlo 22. Arijev uk je bil v zboru zvesto prevdarjen, presojen — zaveržen, in njegove pisma v ogenj obsojene. Arij se je moral na povelje cesarja v Ilirijo v pregnanstvo podati.

Pregnani Arij in njegovi strančarji so svoje zmote na tihem in skrivaj raztrosovali in širili, se z zvitimi

in dvoumnimi besedami lepe delali in so celo Konstanca cesarja v Carigradu, l. 337—361 prealepili, da je arijan postal in nasprotoval pravovernikom, kar je mogel. Še bolj je katoličane spodrival in satiral, arijanske zmote pa na vse strani zasevati in razširjati pomagal Valens, cesar l. 364—378, pa ni le samo sebe in svojega cesarstva s Arijevimi zmotami oskrnil, ampak tudi Gotom, kateri so za katoliške mašnike prosili, je Arijanov vrnil. Tako je bilo arijanstvo ne samo po ishodu, ampak tudi po zahodnji Cerkvi zatroseno v Italijo, Galijo, Španijo, Afriko. Zato pravi sv. Hieronim: „Svet se je zavzel, ko se je arijanskega vidil“, t. j. veliko katoličanov, kateri so bili s vsem srcem pravi veri vdani, je bilo s zvitimi, prikritimi, dvoumnimi besedami po krivovercih premotenih, da so jim skoraj včasih prav dali.

(Dalje nasl.)

„Zdaj ni Turkov v deželi.“

Po vsi deželi je znano, kako je neusmiljeni Turčin Slovincem glave rezal. „Nič boli, nič boli!“ je tolažil Kranjca in norčeval z njim, ko mu je sabljo na vrat nastavljal in ga trinožil.

Enacih trinogov imamo tudi današnje dni v deželi, ki nam sicer ne morijo naših teles, ampak našo vero in keršansko čednost in spodobnost. V nadlistku pravijo: nič boli, nič boli, — „vero ima slovenski narod in nihče mu je ne jemlje“. V podlistku pa se hvalijo, kako v nedeljo, ko drugi gredo k Božji službi, sede kraj gozda, pustivši mašo in njeno poezijo (tako??), pridigo in njeno moralo“ ter po pijansko burke brijejo s sv. mašo in s tistimi, ki k nji gredo. — — — No vidite, kako resnično ti ljudje govoré, ali kakor sami pravijo, „sanjarijo“: „Vero ima slovenski narod in nihče mu je ne jemlje!“

„Zdaj ni Turkov v deželi, zdaj ne gre za vero“, pravijo v nadlistku. V podlistku pa čenčajo, kako da „napredujoča kultura je bila v podporo svojega obstanka rodila tiste poetične bogove in boginje, ki jih je v prah poderl naj večji junak“. Zdaj veste, čiga mati je „napredujoča kultura“ teh ljudi!... Pa sej pravijo: „Zdaj ni Turkov v deželi, zdaj ne gre za vero?“

Ti možje so nam že večkrat zaterjevali: „Vera ni v nevarnosti; sej je Kristus zaterdil, da njegove Cerkve ne bodo premagale peklenke vrata. A za našo narodnost nam tega ni zaterdil, — naša narodnost samo je v nevarnosti.“ — Kaj pravite o tem modrovanji. Ali je Kristus tako mislil, kakor ti novošegni „filozofi“, ki v senci ob gozdu modrujejo v nedeljo tisti čas, ko so keršanski ljudje v cerkvi pri Božji službi? Ali ni tudi Kristus rekel ravno takim hodničnim „filozofom“: „Kraljestvo Božje vam bo odvzeto in dano ljudstvu, ktere bodo iz njega sad obrodile?“ Kristus je zagotovil veri obstoj na zemlji do konca svetá, ni pa zagotovil, da ona ostane Slovincem, ni je zagotovil posameznim narodom in ljudem; ko bi to bilo, ne bilo bi nobenega brezverca in nevernika na zemlji. To vsak pameten Slovenec previdi, kateri se ni s pametjo in z „vero“ skregal. Kdor pa hoče sam slep biti, kdor sam sebi oči izkoplje, za takega ni nobenega mazila več. Tisti, ki nam stavijo v premislik une besede Kristusove o nenevarnosti za vero, naj bi vendar prevdarili tudi besede: „Kdor ne bo veroval, bo pogubljen.“ (Mark. 16.) Tu, tu je nevarnost, in bleso najbolj za tiste, ki pravijo: „Ni vera v nevarnosti; naša narodnost in svoboda je v nevarnosti.“ Ko bi ti ljudje marali v resnici za narodnost, marali bi tudi za vero in ne delali bi velikonemštva v roko. Ako je Slovenec ob vero, je Slovenija na prvo roko že obdelana za bizmarkijo, in ako Bizmark v de-

želo prilomasti, potlej boste vidili, kdaj je „narodnost“ v večji nevarnosti: če takrat, kadar je na Slovenskem v spoštovanji katoliška vera, ali pa kadar jo tudi narod tako teptá, kakor tisti „omikovalci“, ki znajo neke čudne „litanijske“ kovati, pa v zasramovanje Kristusovega namestnika „pantofel“ si dati kuševati itd., kakor se po mestu govori, in ki je o njih že v pregovoru, da v vsakem listu pohrustajo kake tri kaplane. Lepa čast!

Ako prašamo, koga je Kristus postavil stražnika, razširjavca sv. vere, v vsak podučen odgovoriti, da papeža, škofe in mašnike je Kristus za to postavil. In če kdo veljavo tistih spodkopuje, kateri vero ohranjujejo, ali on ne spodkopuje vere same? To pa neprenehoma delajo ravno oni, ki pravijo: „Vere nihče ne jemlje slovenskemu narodu; zdaj ni Turkov v deželi.“ Kdo vé, kakošna je tista vera, ki ni v nevarnosti? Vsaktere napake in nemarnosti pišejo, zagovarjajo in počenjajo, kar vera prepoveduje, pa vendar vera le ni nič v nevarnosti!

Dobro se spominjamo, da tagblatarji so dolgo časa ravno tako modrovali: če so bolj vero zasramovali in terli, bolj so nam dopovedovali, da vera ni v nevarnosti. Pa še nekaj družega prav mikalnega. Tagblatarji so tudi „narodnost“ skoraj tako zdelovali kakor vero; pa kaj smo vedno slišali iz njih ust? Ravno take besede: „Narodnost slovenska ni v nevarnosti!“... Kakor so nemški laži-liberalci delali s slovensko narodnostjo; tako slovenski psevdoliberalci delajo z vero.

Tlaka in desetina.

Teh verstic ne pišemo zato, kakor da bi hotli pobijati doveršeni odkup tlake in desetine, ampak zato, ker sovražniki duhovstva tudi to reč na svoj mlin obračajo, da bi duhovski stan pri ljudstvu v zaničevanje spravili, kar je njihovo vsakdanje delo in njih nova tlaka.

V tem mesecu hočejo po nekterih krajih boje obhajati 25letnico, odkar, kakor pravijo, je bila odpravljena tlaka in desetina. V dvojnem oziru se liberalci s to dogodbo bahajo, namreč, da bi s tem liberalstvo preslavljali, pa duhovstvo černili. Perva laž, če se na tanko vzame, je beseda „odpravljenje“, zakaj kmetom te teže niso bile kar z rame snete, temuč morali so se od njih z veliko pritežnostjo odkupiti.

Ako kdo na mesto vsako leto 5 gl. — plača na enkrat 100 gl., se sicer butare znebi, vendar velikrat s težko rano, ki ga utegne še dolgo skleti, ker na enkrat ali vsaj v obrokih mora vložiti istino (kapital) za vse, od česar je poprej plačeval obresti vsako leto. Kako britko je bilo to odkupovanje mnogim posestnikom, so priče neštevilne posesti, ki so šle na kant, ker niso mogle odkupnih obrokov plačevati in gredó na boben še zmiraj. Kdor ne verjame, naj pregleduje n. pr. „Intelligenzblatt“ v Laibaherci; samo v št. 30. avg. tega leta bode našel iz enega samega okraja dva primerljiva. „Narod“ kliče Slovence na kmetih, „naj praznujejo ta dan (7. sept.), ki je naš narod oprostil verig...“ Prav je; veselé naj se, kateri so bili tako srečni, da so premogli odkupnino skupaj spraviti in se rešiti, ali da bode tudi pri tej slovesnosti neka ravnopravnost, poklicale naj bi se k praznovanju tudi tiste deržine, ki so s tem odkupovanjem pognane iz očetovske hiše na tuje, tisti gospodarji, ki so poprej imeli v roki ključce, zdaj imajo beraško palico.

„Nar.“ dalje modruje, da „Cerkev bi bila morala to stanje odpraviti“ (Kako neki? Kdo ji je bil dal to v oblast?); pa da „grajšaki v zvezi z duhovni so s svojimi vojnimi hlapci potolkli kmete, kadar so prijeli za

vile in cerče“, — in da cesar Jožef je samopašne menihe zapodil iz kloštrov, kjer so se brez dela pašli.“ — Ko bi nam pač „objedavec“ tudi povedal, kateri duhovni so pomagali grajšaku kmete potolči? Da on menihom privoši, naj bi jih po tolovajsko iz njih lastine pometali zoper vsako pravo, to je njegovi „omiki“ čisto podobno, sej on je za „svobodo“ in „omiko!“ Kar se pa lenobo in samopašnosti tiče, naj bi je nikjer več ne bilo, kakor po samostanih, bilo bi bolje, kot je tako; to vsak vé, komur so samostanske naprave, pravila in posamezne opravila znane; komur pa znane niso, naj o tem molči, ker osramotuje le samega sebe s svojimi lažmi. Od cesarja Jožefa do Viktor Emanuela pa so vsi iskali vzrokov za svoje djanja, in seganja v tujo posest; ali če so opravičene, to bo sodil Bog, in sodil je tudi že svet.

„Vsaka oblast je od Boga“, pravi sveto pismo. „Narod“ pa nam je povedal, da „vladanje po božji milosti to so bedasti predsodki“. Potlej pa je pohvilil tisti francoski punt, ki je bil na oltar postal nesramno babo namesto Boga in svetnikov, vse cerkveno premoženje poropal, vso vero prepovedal, do strahote veliko mašnikov in sploh ljudi poklal s tisto sekalnico, ki si jo je bil za to izmislil. Derhali je ta punt plačeval po 5 frankov na dan, ki je v kratkem čez 3000 ljudi kraljeve strani poklala. Ta punt je kralja in kraljico umoril, se je vsim monarhijam zaklel s smertnim sovraštvom in dvorovom vojsko napovedal, ki je lastne mašine, kose napravil, da je ljudem glave sekal, ki je vse ostudnosti in gnjušobe počenjal, ki jih je kdaj svet vidil, — to strahovito divjaštvo „Narod“ hvali in pravi, da „ta velika (čudo, de ne „sveta“) revolucija je po vsem svetu razglasila človečja prava in najvišjo suverenost (nadoblast) narodov.“

Dalje modruje: „Naj primerijo kmetje nekdanje in sedanje stanje svojega stanu,“ pa da je boljše stanje prinesel napredek in svoboden duh... Naj le res primerijo kmetje, potlej naj pa povedó, koliko zdaj manj davka plačujejo kot so ga pred 25 leti itd.?

Vso bizjačnost pa je pokazal z besedami: da „mračnjaštvo“ in „pravarnarstvo“ solze toči po starih časih! Mož, ki te zadeve dobro vé, nam je rekel zastran duhovstva: Noben duhoven si ne voši desetine namesto kapitala, ki je vstanovljen za odplačo. Tako je tudi menda grajšakom ložej pobotnico spisati in denar potegniti, kakor pa desetino pobirati, ki je bila o slabih letinah tudi slaba, zdaj pa denar enomerno vlečejo, naj že bodo letine dobre, ali slabe.

Da pa bi kdo napéno teh verstic ne razlagal, še enkrat ponovimo, da naš namen ni: stare čase blagrovati ali jih celo nazaj želeči, temuč pojasnili smo to zadevo, ker jo sovražniki duhovstva na svoj mlin obračajo, da bi duhovstvo še bolj očernili, češ, taki-le je bil duhovski stan, tako le so delali s kmetom, in pa kakor da bi bil zdaj kmet kdo vé kako srečen!

Kar se tiče duhovstva, že pri Izraelcih pri deljenji zemlje ni dobilo svojega oddelka, zato so drugi rodovi Levijevemu rodu dajali desetino. In nekaj podobnega je bilo v novi zavezi, dokler se to z odkupnino ni vravnalo. Cerkev pa je delala z ljubeznijo in ljudje so bili zadovoljni z njó.

K sklepu še odgovor na večkratno lažnjivo liberalsko očitiranje, da n. pr. kdo hoče zopet desetino vpeljati. Mi pa rečemo resnico: Ako bode kdo desetino zopet vpeljal, tega ne bo noben drug storil, kakor liberaluhi sami. Kako pa to? Tako-le. Liberaluhom, demokratom, rudečkarjem ni nobena reč bolj na sercu, kakor da bi duhovnom in cerkvam vse do zadnjega pobrali, kar imajo. In potlej, ako ne bojo od nikoder več dobivali, jim bode mogel zopet tisti kaj dajati, ki bode hotel še kristijan ostati, duhovna imeti. To bode

nekaka nova desetina, naj bo že taka ali taka, in postaviti jo utegnejo tako ravno tisti, ki druge krivičijo, da jo hočejo v novo vpeljati.

Preklicanje na smertni postelji.

Velik šum delate po Laškem dvé slovesni preklicanji na smertni postelji. V Neapelnu sta dva ondotnemu občinstvu znana gospoda preklicala in zaverila vse, kar sta govorila, pisala in storila zoper sveto mater katoliško in apostoljsko Cerkev in zoper njenega častitljivega poglavarja. Ta dva moža sta: gg. Libetta, poslanec in levičar na državnem zboru, in Ernest Pinedo, vrednik časnika „*Giornale di Napoli*“.

(Tiho prašanje. Kteri poslanci in kteri vredniki v Ljubljani bi bili zavezani svoje govorjenje, pisanje ali djanje preklicati, ako bi jih še sreča došla, da bi se s sv. katoliško Cerkvijo želeli spraviti?) —

„Unità“ po daljšem spisu o tacih poslancih, vrednikih itd., pristavlja pomislika vredne besede, da v smertni uri spreobrniti se, je posebna milost našega Gospoda, ki je prihranjena prav redkim. Zakaj ta umerje neprevidoma; uni se kar naglo zmeša in zgubi zavednost; drugi ne najde duhovna, kadar ga išče („Me bote iskali, pa me ne bodele našli: umerli bote v svojih grehih!“); in marsikteri je obdan s trinogi in izdajavci, ki ga zavezujejo dušo dati satanu (tako Voltér; undan Verban Ratazzi, in dosti drugih). Oh, koliko poslancev in časnikarjev se kesá to uro, da niso umerli kakor Libetta in Pinedo! —

Tudi zloglasni Kavúr je bil eden tistih možakov, ki zanikarno živé, pa vender hočejo zveličano umreti. V kratkem mu bojo v Torinu postavili spominek. „Unità“ se pada, da pri navadnih govorih o tej priliki ne bojo opustili omeniti, kar je Kavúr pred smertjo govoril svojemu služabniku in je zapisala njegova vnukinja („Opinione“ 26. jul. 1862, št. 203), namreč: „Martin, treba bo ločiti se; kadar bo čas, daj poklicati gospod Jakopa, fajmoštra pri Mariji Devici Angelski, ki mi je obljubil na pomoč mi biti v mojih zadnjih trenutkih.“ In pozneje Farini-u: „Moja vnukinja mi je poslala po očeta Jakopa; moram se pripraviti na veliko pot v večnost. Spovedal sem se in sem dobil odvezo; pozneje me bo obhajal. Hočem, da naj se to zvé, hočem, da naj dobro torinsko ljudstvo vé, da umerjem kakor dober kristjan.“ — Nič ni znano, da bi bil Kavúr le z besedico preklical, kar je hudega govoril in storil zoper sv. Cerkev; zato je tudi vprašanje, kakošen „dober kristjan“ je bil Kavúr na smertni postelji — brez preklicanja hudega, kar je očitno storil svoji materi sv. Cerkvi?

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Duhovske vaje. Nov časnik.) Po očetovski skerbi milostljivega kneza in škofa smo imeli duhovni ljubljanske škofije poslednji teden avgusta duhovne vaje, ktere so po več sto letni skušnji potrebne vsaki čas, še bolj pa danes; kajti tudi čverst popotnik se sčasoma utruja in začne pešati; tudi serčen vojak v hudem boji moč in pogum zgubi; tudi zvest hišnik mora večkrat poštév delati zastran svojega hiševanja. Vodil je te vaje, kakor v lani, slavno znani oče Luka iz karmelitskega reda; pomagal mu je č. oče Anton. Red je bil navaden, govori nenavadno izverstni. Govoril je o. Luka o potrebi in koristih duhovnih vaj tako živo, da bi bil mogel tudi mlačne in zagrizene nasprotnike prepričati, v več govorih je dokazoval, kako nasproti sta si duh sveta in duh keršanstva. Lepo je

raskladal večne resnice iz Jezusovega življenja, terpljenja, njegove nekervave daritve, in od Matere Božje. Na zadnje, ko je opominjal k stanovitnosti, je še s prav primerno in tehtno besedo omenil šole, katoliških društev in tiska ter pri ti priložnosti pohvalil misel, da se ustanovi nov katol. polit. list. Tudi oče Anton je prav priserčno govoril v konzideracijah o spovedi, o oznanovanji Božje besede, o cerkvenih dnevni molitvah. K koncu so milostljivi knez med sveto mašo obhajali tako za težavni posel v novič poterjeno množico duhovnov. Kakor hladen dež oživi osušeno zemljo za novi sad, kakor zdravilne toplice okrepečajo oslabiljeno, trudno truplo; tako so te duhovne vaje vnovi oživile in poterdile željnega duha duhovnih pastirjev, ki bodo vernivši se k svojim duhovnim tovaršem gotovo tudi nje z novo gorečnostjo navdajali. Tako bo, svesti smo si, vsa duhovščina, stari in mladi, enega duha in serca tudi za naprej stala terdno, kakor zid za brambo sv. vere in katol. Cerkve zoper vse napade vnanjih in notranjih nasprotnikov in brezvernih liberaluhov, ter varovala in ohranila ljudstvu naj dražji svetinjo, edino zveličavno sv. vero. —k.

Da pa duhovščina vé ceniti in varovati tudi drugo svetinjo, narodnost, se je pokazalo po dokončanih duhovnih vajah pri kratkem pomenjkanju zastran novega političnega časnika, kjer se je razodela nepričakovana vnuma za to, da vera in narodnost dobite svoj primeren organ zoper gerde psovke in nesramne laži novega neslovenskega umazanega liberalizma mladih Slovencev. Bog daj svoj blagoslov duhovnim vajam, pa tudi obilno srečo in dober vspéh temu novemu sedaj potrebnemu početju!

— **G. Anton Lesar**, duhoven ljubljanske škofije, profesor na viši realki, tajnik pri slovenski Matici, je že dolgo bolehal, kakor je znano; pred dobrim mesecem je še s svojimi duhovnimi tovarši v št. Vidu nad Ljubljano obhajal 25letnico svojega duhovskega stanú; — 31. avg. ob 9 dopoldne pa je zapustil časo — previden z vsimi zakramenti in pomočki za umirajoče. 2. sept. ob 9 dopoldne so truplo v velikem sprevodu vzdignili, prenesli v frančiškansko cerkev; tam so imeli preč. gosp. kan. Kramar slovesno černo mašo; potem je bilo med obilnim vdeleževanjem in spremljevanjem iz vsih stanov spremljeno k sv. Krištofu. Pokopali so ga preč. stoljni gosp. J. Zupan. Sprevod je bil velik in častiljiv. — Bil je ranjki prav zmožen, silo delaven gospod, in storil je veliko za slovenski narod, pa brez šuma; pri tem velikem trudu je bilo poterpežljivemu gospodu dosti britkih vživati od nekterih „omikovalcev“, ki mu še na mertvaškem odru niso dali pokoja: Bog ga mu daj tamkaj!

— **O novem političnem časniku.** Čez sto gg. duhovnov se je vdeleževalo duhovskih vaj popolnoma, več jih je hodilo tudi še posebej več del poslušati. Sprožila se je bila po vsem opraviu pred odhodom gospodov beseda o potrebnem novem političnem časniku v sercu Slovenije. Le en glas je bil, da taki časnik je potreben, ker dosedaj nimamo lista, ki bi izhajal vsak dan ali saj večkrat v tednu in bi res vstrezal vsem potrebam slovenskega naroda, ga ne tergal in v stranke ločil, kakor listi naših sovražnikov, ampak zedinčval; naše sv. vere ne zatiral in poštenih mož ne obrekoval in černil, temuč vsim pravičen bil; ne le enostransko ljudskih koristi zastopal, ampak sploh po vsih njihovih potrebah. Zaznamnjani so bili nekteri gospodje, kteri naj bi to reč v roke vzeli in se po potrebi še drugih privzeli. Določilo se je, da naj bi najprej v vsaki dekaniji go-reči domoljubi skušali pozvediti počéz število naročnikov, da se vé, če bo mogoče z listom na dan, ker ako se časnik sam ne more zderžati, ne kaže z njim za-

čenjati Pripomoči pa imajo tudi radovoljni darovi za to napravo, in kar precej v prvih trenutkih so bili zasnamnjani čedni zneski, nekaj pa že v gotovini vložnega. Ako gorečnost ne pojenja, se utegne zgoditi, da bode časnik že pred novim letom prišel izhajati saj po trikrat na teden, z novim letom pa kakor dnevnik. Vstrezal bode vsestranskim potrebam po geslu: za vero, dom, cesarja. Kakošen pravec naj ima v rasmeri na slovenstvo, ima razodevati že njegovo ime, kajti imenoval se bode najberže „Slovenija“, v nekem pomenu nadaljevalec časnika, ki smo ga že imeli s tem imenom.

Prej ko bojo domoljubi iz posameznih dekanij naznanili število naročnikov, prej bo mogel list začeti izhajati. Toraj na delo!

— **Duhovsko romanje.** Po Laškem so možje „nove svobode“ pričeli vklepati in v železje devati ljudem tudi duha, ko jim prepovedujejo molitve po Božjih potih. (Morebiti bode kateri „svoboduharjev“ tudi še svetoval, naj se vsakemu katoličanu en berič postavi k ustom, ki ga bode berž pred sodnijo vlekli, ako bi ustnice nastavil k molitvi!) Katoličani so pa pričeli opravljati božje pota v duhu in sv. Oče so to bogoljubno misel celo z odpustki obdarovali. Za duhovne božje pota v mescu kimovcu so jim priporočene naslednje svetišča: I. v sveti deželi: 1. Jaslice v Betlehemu; 2. hrib Tabor; 3. Betanija ter Lazarov grob; 4. Tiberija, cerkev sv. Petra; 5. Zveličanska gora; 6. Duplina Getsemani (cerkva pod zemljo, kjer je Kristus kervavi pot potil); 7. Obok „Ekce Homo“ (Ratisbonova cerkev); 8. Kalvarija; 9. Božji grob; 10. Oljaka gora. (V popotvanji v „Sveto deželo“ so vsi ti kraji dosti natanko popisani.) II. Svetišča po Italijanskem. 11. grob ss. Petra in Pavla v Rimu; 12. Mati Božja sv. Luka v Boloniji; 13. sv. Anton Padvanski; 14. svetišče Oropa v Bielli; 15. sv. Janvarij v Neapelu; 16. Mati Božja na Černi gori v Livorni; 17. sv. Rozalija v Palermi; 18. Loretanska kapela; 19. Križani Zveličar, v Cavarzeri; 20. sv. Petra ketine v Rimu. — III. Zunanje svetišča. 21. M. Devica v Saleti na Francoskem; 22. M. D. v Einsiedelnu na Švicarskem; 23. presv. Jezusovo Serce v Issoudun-u na Francoskem; 25. sv. Jakop v Kompostelli na Španjskem; 25. sv. Ignacij Lojolanski na Španjskem; 26. grob sv. Bonifacija v Fuldi na Nemškem; 27. sv. Janez Nepomuški v Pragi; 28. sv. Frančišek Ksaverij v Goa nskem v Indiji; 29. sv. Tomaž Karnerburški na Angleškem; 30. M. D. v Lourdes-u na Francoskem.

— **Potrebnosti za sedanji čas.** Odbor katoliško-politiškega društva v Celovcu je že v drugič dal natisniti silo koristno in podučno knjižico: „Politični katekizem za Slovence“. Kako so taki poduki potrebni, kažejo gerde spake lažljivih spisov, ki jih sovražniki sv. vere in pravic slovenskega kmeta trosijo med ljudi, da bi ljudi oslepili.

Gosp. Andrej Einspieler, verli in pošteni poslanec v Celovškem deželnem zboru, je ravno te dni na velikem listu pojasnil in po vrednosti okresal eno tacih sovražnih brošur, ki Korošce hoče motiti in slepiti, da bi liberaluše volili v državni zbor na Dunaj. Drugi pot morebiti kaj več o tem; za danes naj podamo malo pojasnilo o katoliško-politiških društvih po ravno imenovani knjižici za Slovence. Vprašanje je namreč:

Kaj pa so katoliško-politične društva?

So društva, ki se zato poganjajo in trudijo, da se politika dela tako, kakor uči, kaže in zapoveduje sv. katoliška vera, to je: da se daje cesarju, kar je cesarjevega in Bogu, kar je Božjega.

Čemu so pa take društva?

Veliko dobička donajajo:

a) V teh društvih se ljudje zbirajo, spoznavajo, podučujejo, vnemajo in vterdujejo. Človek vidi, da je toliko ljudi tudi njegovih misli, da šteje toliko prijateljev in pomagancev, to mu daje serce in moči, to mu vlija upanje in veselje.

b) V teh društvih dobi človek lepo priložnost, prijatelje svoje svariti pred nasprotniki, — jim kazati, kam merijo in kaj hočejo, — jim naznaniti, ktere bukve in časnike naj si omišljujejo, katerih naj se pa varujejo.

c) Tudi kaka poštena veselica, kaka beseda, igra itd. se najlažje v teh društvih napravi in izpeljuje.

d) Potrebne so posojilnice, hranilnice, zavarovalnice. Politične društva so lahko prvo seme, iz kterega ta ali una lepa naprava priraste.

e) Dalje imajo take društva postavno pravico, napravljati prošnje, resolucije, upornice, adrese, kamorkoli si bodi, jih podpisovati in odpošiljati na dotično mesto. Tako se je že večkrat godilo po vsem Slovenskem, in Slovenci smo po društvih cesarju in ministrom, papežu in škofom, deželnim in državnim zborom svoje misli in želje že večkrat na znanje dajali.

f) Take društva se lahko kakor mreža razgernejo po vsi deželi, da stranka dela v enem duhu in po enem kopitu: „Složno, složno bratje mili,“ složnost in edinstvo velja in zmaga. To se vé, da je res, da take društva po postavi med seboj ne smejo imeti nobene zveze, tudi ne si dopisovati in se pogovarjati; pa časniki že naznanjajo, kaj je to ali uno društvo sklenilo in storilo, in tudi drugod se to lahko sklene in stori: Eden streli popred, drugi pa za njim.

Kako se pa napravljajo katoliško-politične društva?

O tem imamo posebno postavbo, ktera velja 20 kr in se dobi po vseh knjigarnicah. Po tej postavi ima vsakdo pravico, tako društvo osnovati, kjer koli si bodi. Le pravila ali statute je treba deželni vladi predložiti, dajih pregleda in v znanje vzame.

Najmodrejšje bode tako-le: 3—4 domorodci se spogovorijo in eden naj naznani v Ljubljano, Celovec, Maribor itd. katoliško-političnemu društvu to svojo misel; tam dobi morebiti že tiskane ali litografirane pravila in tudi natanko zvé, kar mu je še več storiti treba. Učimo se od nasprotnikov svojih; ti dobro poznajo moč in veljavo takih društev; zatorej jih snujejo po vsi deželi, jih po svojih časnikih podučujejo, spodbujajo in vodijo. Ne branijo jim tega, dokler delajo po postavi; učimo se od njih in delajmo tudi mi tako.

Koliko naj se pa napravi takih društev?

Najbolje bi se vé da bilo, ako bi vsaka fara imela za-se svoje društvo. Pa manjka še dostojne politične omike in pravega ognja med nami; zatorej ljudje k tem društvom tako pogostoma ne pristopajo in ne dohajajo, kakor bi bilo želeti; dalje je tudi terda za govornike pri društvenih shodih. Zatorej bode za zdaj dosti dobro, ako se za vsako dekanijo osnuje kat. pol. društvo, ki svoje shode obhaja zdaj v tej, zdaj pa v uni fari, in hodi od kraja do kraja. Tako imajo ljudje k shodom bližje, slišijo vedno nove govornike, pa tudi govorniki se lažje najdejo.

— **Iz mesečne seje katoliško-polit. društva. 31. vel. serp.** — G. Potočnik, stavbarski svétnik, je govoril o volitvah in razlagal zlasti program avstrijske pravne stranke. 8. oktobra 1872 so se bili namreč veljavni možje na Dunaju zbrali, naredili program, po kterem naj se skazuje pravica na vse strani in ohrani celota Avstrije, kronovine naj ohranijo svoje pravice, država bodi na keršanski podlagi, šole verske, nadzor v njih gre Cerkvi itd. To, pravi govornik, bodi program vsih

federalistov in vsak kandidat naj ga prisna, ako hoče voljen biti; le take kandidate je treba podpirati. Te reči je bolj obširno razlagal g. govornik.

G. Regali je omenil, da za kerški okraj še niso edini zastran kandidata in nasvetuje gosp. Potočnika, kateri vprašan priterdi, da je voljan kandidaturu sprejeti in obljubi, da bode kakor veren katolišk mož svojo dolžnost spolnoval do Cerkve in domovine itd. Skupščina na to priterdi, da je zadovoljna in ker so nekateri udje v odboru za volitve, bodo lahko o priliki to ondi naznanili.

Gosp. Klein je nato razodel nekatere misli, kako bi se beračenje zmanjšalo, ker tega ni misliti, da bi se to kdaj čisto odpravilo, kar je bilo že od začetka. Za bivše vojake, kakoršnih revežev je zmiraj več, naj bi država ustanovila kako napravo. — Dale naj bi se postave zoper igrališa, loterije, sleparstva, in enake poskušanja sreče, pri čimur jih izmed 100 pride 99 na beraško palico. — Namesto demokratiških počenjanj naj bi se skerbalo, da posli, društva, delavci, rokodelci dobé primerne postave, pa naprave, zavarovalnice itd., da si kaj prihranijo, in katerim to ni moč, da se imajo kam zateči na starost ter jim ne bo treba beračiti.

Tukajšnih navadnih beračev je kacic 300; za té naj občina skerbí; tuji naj grejo domú ter naj se tam kaj oskerbljujejo.

Ker ima mesto 2 hiši na Dolenjski cesti in 2 v Gradiši, meni govornik, naj se uni v Gradiši prodaste, ob Dolenjski cesti pa naj se prizida, da bode prostora za 300 ljudi; in izročila naj bi se naprava usmiljenim sestram, ki bi tako ljudstvo naj bolj primerno oskerbovale.

Gosp. kanonik Volc omeni, da se iz ubožne hiše sliši o zanikarnostih in napakah, in da iz te hiše hodi narveč beračev prosit. Po tem ko se še nekateri pogovora vdeležijo, in ko gosp. komisar pojasni, da za vso to reč magistrat že dela, se sprejme nasvet gosp. kanonika Volca: Naj katol. društvo prosi slavni magistrat, da naj se usmiljenim sestram izroči ubožnica. (Prstavimo še tukaj, da odeng. fajmoštrov je že pred nekaterimi mesci obljubil 1000 gl., ako se to zgodi v nekem določenem času; toliko več upanja je toraj, da mesto to lepo ponudbo gotovo sprejme.)

Na predlog g. dr. Kosta je skupščina z vstanjem naznanila sožaljenje zaradi smerti zvestega rojaka in domoljuba g. Ant. Lesarja. Naslednjič je ravno ta gosp. overgel krivičenje nasprotnikov, ki pravijo, da smo mi prvi program zapustili, pa da pravni program nasprotuje našemu geslu.

Vse to ni res, — je laž. Narodni program se je jel giasiti od leta 1867; v deželnem zboru tistega leta je stopil narod s tem programom na dan, glasilo se je v adresi do svitlega cesarja: za vero, dom, cesarja.

Ta program je bil sprejet tudi od družih Slovencev, Korošcev, Goričanov... Izrekli smo že takrat potrebno zedinjenje Slovenije, in sicer med družim ko bran zoper nemštvo in laštvo. Program je tistikrat izrekel to, kar danes državno-pravni program. Zaterdil je tudi pravico katoliške vere, — druge pri nas ni. Tudi dr. Vošnjak se ni ločil od našega programa, naše stranke, — bil je čisto s Hermanom. Govornik spominja na Hermanov sloveči govor, ki je branil samostane in je bil storil velik vtis.

Danes pa hoče edino le narodnost una stranka; vera, terdijo, da ni v nevarnosti, kar je smešno. Po vsem tem naj vsaki sodi, kdo je odpadnik od programa?... Vredno bi bilo pregledati, kako je „Nar.“ govoril prejšnje leta in kako zdaj, da se vidi hinavšina in laž skoz in skoz, ki nam očitajo, da smo od programa odpadli.

Tudi je lažljivo, da naše geslo nasprotuje pravnemu programu. Ena točka pravnega programa pravi: Naj se ohranijo deželam vse njih pravice... Tu nasprotniki kličejo: No, kje imate svojo Slovenijo? Ali mislite, da Štajerci, Teržščani itd. bojo privolili v zedinjenje?

Res je, da brez posebnih primerljivev ni misliti, da že danes ali jutri dosežemo zedinjenje vsih Slovencev; nemogoče pa to vender ni. Mogoče, da Goriško privoli. Na Štajerskem, Koroškem ni tega misliti. Drugač bi bilo, ako se ravnopravnost popolnoma izverši po načelu: Vsak narod ima pravico zahtevati, kar je njemu v korist. Ali ako cesar sam svojo voljo določno izreče n. p. Štajercem, bi morebiti se to zgodilo. To tedaj je mogoče po posebnih potih in primérnejih doseči; gotovo pa je nemogoče, da bi princip zedinjenja Slovenije izrekli za splošni princip cele Avstrije.

Če meni tedaj kdo očita, da smo odstopili od programa za zedinovanje Slovenije, je to gola neresnica. Treba je najti pota k temu; sicer pa vsaka dežela samostojno dela za svoje pravice, in pri tem bi vsaj na Kranjskem ne bili pod tujim jarmom. — Iz tega tedaj je očitno, kako nepremišljeno je vse očitjanje nasprotnikov.

G. Pirnat je poslednjič s pravično nejevoljo prlašal, če je res vse dopušeno, če ni nobenega pomočka zoper pohujšljivost, hudobnost časnika „Naroda“, kateri vse križem pesuje? Noben stan mu ni spoštljiv; nismo mu več „katoličani“, ampak le papeževci; duhovstva nikoli ne more dosti ogerditi! Kdo podpira to počenjanje, ki je v toliko škodo celi deželi itd.?

Iz Brezovške fare na Primorskem, 19. avg. — Dobil smo lansko leto v jeseni č. g. Fr. Kraljič-a, verlega gospoda, za administratorja. Ta gosdod se je mnogo trudil, da je olepšal vežo Božjo in lepo vravnal in popravil duhovsko hišo. Vsak se bo začudil, ko bode vidil adaj cerkev in farovž v primeri s tim, kakor je bilo pred enim letom. S tim in sploh z zvestim spolnovanjem svojih dolžnost si je ta gospod občno spoštovanje pridobil pri faranih. Pri tem gre tudi posebna hvala blagorodnemu gosp. bar. Marenci-tu, ki toliko skerbí, da se zbere, kar je potrebno za stroške pri cerkvi sv. Štefana. Ne bilo bi prav, ko bi o tej priliki ne omenil našega obče spoštovanega duhovnega pomočnika č. g. Toneta Notarja, kateri je toliko goreč v svoji duhovski službi. Lansko leto so v Slivarski kapelaniji koze hudo razsajale, in je g. Notar brez obotavljanja po štirikrat na dan hodil previdovat bolnike, in to večkrat po dve uri deleč. O kako smo hvaležni premilostnemu škofu za tako dobra gospoda duhovna! Da bi nam ju tudi še mnogo lét tu pustiti blagovolili!

Poterjenje za prejete darove. Prečastiti gospod! Za poslanih 93 gl. za reveže in od toče poškodovane izrekam vsim dobrotnikom serčno zahvalo ter zagotavljam, da sila zdaj ni manjši, kakor je bila takrat, ko ste se blagovoljno z mnogimi darovi stradajočih spominjevali.

S posebnim spoštovanjem
Novomesto, 27. avg. 1871.

vdani
Šimon Wilfan, prošt.

Razgled po svetu.

Rimsko. V nakradeni Italiji gre vse pod pot in na kant in žuga taki stan, kakor je na Španjskem. Pomanjkanje je po vsih straneh, zlata in srebra, ki ga je bilo poprej toliko v deželi, ni več viditi; le še kacic denarnih cunj imajo; ljudstvo je s davki preobloženo, pa nima kje denara iskati, da jih plačuje. Sploh je

tako hudo, da se ne da popisati; letina slaba, potresi, povodnji, viharji doveršujejo pogubo lepe dežele. Naj hujši pri tem je pa, da spridenost, spako in pohujšanje razširja brezbožna stranka na vse strani, kar le more. K sreči zmaguje katoliški živelj in Božje usmiljenje ubogo deželo morebiti venper še do časa reši.

Razne novice. Iz novega Jorka iz Amerike naznanejo, da je v več krajih kolera hudo arojila, in vsi napadeni umerjó. — Zdaj zopet Viktor-Emanuela obetajo na Dunaj. Bo mar ta dunajski razstavi pomagal z dvema milijonoma, ki pravijo, da ji za pot potrebuje, pa ju nima od kod vzeti? — V Švici nakladajo cerkveni sovražniki gnjusobo na gnjusobo. Katoliške škofo in duhovne preganjajo, pa odpadnike v deželo kličejo. V Zürich so poklicali z Nemškega izobčenega dr. Mihelisa. Katoliške cerkve oskrnujejo s tako imenovano „starokatoliško“ službo božjo! Ti odpadniki pa ne delajo pohujšanja le samo s svojim krivoverstvom, ampak tudi s prepiri med seboj. Ker poglavarja nimajo, delajo odbore za vladanje cerkve po pivarnicah, toda kmali se skavsajo in odbor mora jenjati odboru. Kjer koli zvesti pregnani katoličani Božjo službo obhajajo, precej je polno ljudi; odpadniki pa so na veliki Šmarren v veliki cerkvi imeli samo 7 oseb pri svojem opravi! Revšina pri teh zanikarnežih je tolika, da se za svoje verstvo že zato boje, ker serčni katoličani si hočejo kar novo cerkev zidati, ko so jim odpadniki njih cerkev vzeli.

Volitve. Med 10. in 15. t. m. se bode boje stari državni zbor razrešil, v kacic 6 tednih naslednjič se doveršijo nove volitve. V začetku listop. se snide derž. zbor za malo časa. Borzarski polom je vladi ogrenil nove volitve. Dosti zagrizenih vstavakov in nasprotnikov katol. Cerkve ni več sposobnih za kandidate zarad polomskih nasledkov.

V Alojznico so sprejeti mladenči: Čuk Julij, Illowsky Albin, Kremeržek Jan., Možina Jan., Škofic Jan., Novak Jože, Orel Fr., Bartol M., Demšar Fr., Lončar Jan., Nagode Jan., Šitar Matevž, Stritof M.

Iz Bosne. Znano je že častitim bralcem, kako izdatno in naglo se v novem času razširja olika v Bosni po čast. redovnikih Trapistih in po usmiljenih sestrah. Častiti o. priyor, ki je ravno na potu v Rim, na Francosko itd., pripoveduje zopet veselih novic od ondod. Čisto neprevidoma, pravi čast. gospod, sem kupil posest za drugo naselbo Trapistov. Je pa do 200 oral rodovitne, še le pred 10 leti izklestene ledine, ki jo obdajajo nezmerni hrastovi in jelovi gozdi, polni lepih potokov in studencev. To posestvo ima 4 zakupne hiše ob veliki in poštni cesti iz Broda v Sarajevo, 2 dni deleč od Broda in dan deleč od Sarajeva, pa četert ure od malega mestica Busavač-a in prihodnjega kolodvora. Je pa v naj rodovitniši okrajini v središu Bosne, ter so okrog sami katoliški prebivalci. Vse to z mlinom na 4 kamne, se vé da po bosniško, in z žago mi je bilo postavljeno na prodaj od nekega zadolženega Turka za 1000 cekinov. Akoravno nisem imel pripravljenega denara, sem vendar neutegoma kup sklenil za 650 cekinov, po avstrijskih bankovcih kacic 3300 gl.

Tu sem bomo z Božjo pomočjo predstavili naše središe, tukaj bomo postavili glavni samostan. Ako nam Bog nakloni pomočkov, bomo prihodnjo spomlad pričeli zidati, po zimi pa bomo k temu pripravljali. Potreben bi bil zdaj kerstni oče, meni gosp. priyor, ki bi omenjeni znesek prinesel za kerstni dar in imenovati bi utegnil novi kraj „Marija Pomoč“, zarad nagle pomoči po prošnji Marije Device; „Marija pri studentu“ (Marija-bunar),

zarad obilnih ondodnih potokov; ali „Marija na prestolu“, zarad podobe kraja.

Taki bi se kakor vstanovnik s tem imenom ne-umerljivega storil; et in memoria aeterna erit ille.

Drugo, kar nam je k temu potrebno, bi bil zvon, kateri bi najpervo s kake veje, potlej z verha samostana, in poslednjič s cerkvene strehe okoličanom označeval, da za marsiktere je prišla bolji doba povzdige in olike.

Duhovske spremembe.

V Lavantinski škofiji: Postavljeni so čč. gg. kaplani: Janez Lenart v Ročico; Jož. Vraz sen. k sv. Benediktu na Goričkem; Davorin Sket k Novi Štiti pri Ptujem; Jož. Prošt za I. v Šmarije; Ant. Rodošek za I. v Rajhenberg; Matija Košar v Svetinje; Jan. Kunce za III. v Celje; Mat. Kelemina v Veliko nedeljo; France Polak v zg. Polskavo; Jož. Hernah v Dramlje; Blaž Cilenšek za II. na Vransko; Miha Bračko k sv. Urbanu pri Ptujem; Ant. Drozeg za I. v Ruše; Jakob Cajnkar v št. Janž na Dravskem polju; Peter Gostenčnik k sv. Marjeti pod Ptujem; Miha Strašek v Črešnovice; Jože Sorglechner za I. k sv. Martinu poleg Slov. Gradca, in Juri Galun k sv. Jungerti na Pohorju.

Za kaplane so nameščeni novoposvečeni gg.: Martin Jurkovič v Marenberg; Jakob Smole k sv. Ropertu poleg Laškega; Matija Frece v Ulimje; Jož. Sattler za II. v Vitanje; Henrik Verk k sv. Frančišku; Anton Fišker v Žolcbach in Juri Vtičar na Kalobje.

Umerl je č. g. Martin Veble, župnik v Kapelih 23. avgusta t. l. R. i. p.

Župnija Kapelska je do 7. oktobra t. l. razpisana.

V Terziški škofiji. Prestavljeni in postavljeni so čč. gg.: Edvard Grossman iz Izole v Buzet (Pinguente); Fr. Mujesan, novp., v Izolo; Robert Jelušič, novp., v Kastav; Anton Puž, novp., v Mosčenice; Al. Brozović, iz Mosčenic v Pazin; Ant. Jakomin iz Pazina v Operto (Portole); Jan. Gabrielič, novp., v Gračišče (Gallignana); Jan. Mavrič iz Gračišča v Lavran; Jak. Apollonio iz Zaveršja (Piemonte) v Buje; Karol Kociančič (Cociancich) iz Kerkevec v Zaveršje; Anton Favento, nov., v Buje.

Dobretni darovi.

Za sv. Očeta. $\frac{1}{2}$ gld. Neimen. z vošilom, da bi Bog sv. Očeta in sv. Cerkev že skoraj rešil.

Za afrik. misijon. Neimenovana oseba $\frac{1}{2}$ gld.

Za Dolence od toče poškodovane. Z Rudnika č. g. fajm. A. K. s farmani 24 gld. 20 kr. — Iz Ribnice po p. n. gosp. dekanu 70 gld. — Iz Lipoglava 2 gl. G. Fr. T. 2 gl., G. Jan. Ankerst 3 gld. — Z Jeseniške fare 48 gld. z naročilom, da naj se prej ko moč pošlje in razdeli potrebnim. — Iz Smlednika 26 gld. po č. g. fajm. — Iz Radoliške fare 16 gld. — „Pr. gostač“ 5 gld. — Č. gosp. fajm. Tom. Kajdiž 16 gld. — Farmani sv. Antona v Štangi z gg. duh. vred 8 gld. — Iz Št. Janške fare 19 gld. — Gospodičnja Vikt. Melcerjeva 5 gld. — P. n. kan. J. Volc 10 gld. — Farmani Fužinski (Weissenfels) 14 gld. 62 $\frac{1}{2}$ kr. Gospa M. Jelenova 10 gld.

Za pogorelce v Vinici. Iz Lipoglava 2 gl. — G. Fr. T. 1 gl. — Z Rudnika č. g. fajm. A. K. s farmani 4 gl. — Iz Ribnice po preč 12 gld. 20 kr. —

Za pogorelce v Bišči vasi. Iz Ribnice po preč. g. dekanu 12 gld. — Iz Lipoglava 1 gld.